

Лукавий І.А., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Головка С.Г., к.і.н., доцент

УЧАСТЬ УКРАЇНИ У МІЖНАРОДНИХ КОСМІЧНИХ ПРОГРАМАХ І ПРОЄКТАХ

Запущений 1958 року перший штучний супутник Землі поклав початок ери освоєння космічного простору. З космосом наразі пов'язане вирішення глобальних і національних проблем супутникових телекомунікаційних і інформаційних систем, дистанційного зондування Землі, клімату, екології і природокористування, охорони здоров'я, космічного туризму тощо. Космічними державам виконано близько 280 запусків пілотованих космічних апаратів з екіпажами на боргу. З 2000 року успішно працює орбітальна Міжнародна космічна станція, на якій виконують космічні дослідження міжнародні екіпажі.

Україна є однією з провідних космічних держав світу. За роки незалежності українськими ракетноносіями було здійснено понад 100 космічних запусків, виведено на орбіту понад 200 космічних апаратів [1].

На сучасному етапі важливо об'єднати зусилля усіх держав, зацікавлених у реалізації проєктів з дослідження і використання космічного простору.

У перших вітчизняних програмах було сформульовано принцип пріоритетності космічних спостережень Землі. Знаковими досягненнями стали проєкти «Морський старт», «Дніпро», «Циклон-4». Участь у європейських проєктах «Вега» і «Антарес» створили імідж космічної держави [3].

Міжнародні космічні проєкти є важливою складовою розвитку космічних досліджень навколоземного простору. Такі проєкти об'єднують науковців та фахівців з усього світу з метою досягнення спільних цілей у сфері космосу. Для їх реалізації необхідні значні витрати, інноваційні технології та координація зусиль, але вони дозволяють досягти значних наукових досягнень і розвивати космічну технологію.

Однією з найважливіших міжнародних космічних проєктів є Міжнародна космічна станція (МКС), яка створена спільними зусиллями росії, США, Європейського космічного агентства (ЄКА), Японії та Канади. Ця станція об'єднує космонавтів і астронавтів з

різних країн для проведення наукових досліджень у космічному середовищі та вивчення впливу мікрогравітації на організм людини. Ще одним важливим проєктом є Міжнародний обсерваторій супутників Сонця, створений спільно ЄКА і НАСА. SOHO вивчає Сонце та його вплив на Землю, допомагаючи передбачити сонячні вибухи та їх можливий вплив на нашу планету.

Європейське агентство космічних досліджень (ESA) об'єднує 22 європейські країни для спільного розвитку космічних технологій та проведення наукових досліджень. Наразі Україна надає перевагу співробітництву з Європейською комісією та Європейською космічною агенцією в межах першої європейської космічної програми.

Співпраця на рівні космічних агентств між Україною та США відбувається з ХХ ст., бо саме на американському космічному кораблі багаторазового використання в космос 1997 року полетів перший астронавт незалежної України Леонід Каденюк.

Активна співпраця між Україною та Японією в космічній галузі розпочалася у жовтні 2010 року під час аерокосмічного салону «Авіасвіт-XXI» з підписання Меморандуму про наміри щодо впровадження спільного проєкту стосовно розробки та експлуатації мікро/наносупутників для відпрацювання технологій та проведення досліджень навколишнього середовища, сільськогосподарських ресурсів, визначення перспективних способів моніторингу та оцінки економічної ефективності їх застосування.

1995 року було створено українсько-китайську підкомісію з питань співробітництва у сфері освоєння космічного простору з мирною метою. Серед документів, підписаних Києвом і Пекіном, чільне місце займала Програма українсько-китайського співробітництва у галузі дослідження та використання космічного простору з мирною метою на 2011-2015 роки.

2017 року аерокосмічне агентство США NASA розпочало програму «Artemis» («Артеміда»), метою якої є висадка двох астронавтів біля південного полюса Місяця у 2024 році та створення на навколomisячній орбіті космічної станції Lunar Gateway. Цього NASA планує досягти за допомогою міжнародних партнерів, а саме: Австралії, Великої Британії, Італії, Канади, Люксембургу, Об'єднаних Арабських Еміратів, Японії [2]. Україна долучилася до цієї програми у листопаді 2020 року.

На сьогодні Україна не тільки підтверджує своє місце серед світової спільноти, але й підкреслює свою відданість принципам міжнародного співробітництва, взаєморозуміння та сталого розвитку. Можна стверджувати, що Україна не тільки активний

учасник міжнародних програм, але й держава, яка підкреслює важливість глобальної співпраці для досягнення національних та міжнародних цілей.

Література

1. Безпека космічної діяльності: правові засади: монографія / відп. ред. Малишева Н.Р., Шемшученко Ю.С. Київ: Юридична думка, 2018. 311 с.

2. Головка С.Г., Леуська О.І. Перспективи міжнародної співпраці з освоєння Місяця. *Аеро-2020. Повітряне і космічне право*: матеріали Всеукраїнської конференції молодих учених і студентів, м. Київ, Національний авіаційний університет, 20 лист. 2020 р. Том 1. Тернопіль: Вектор. С. 28-31.

3. Федоров О.П. Космічна діяльність: підходи до розробки стратегії *Why Space for Ukraine*. Київ: НВП «Видавництво «Наукова думка» НАН України», 2019. 207 с.

УДК 347.85(477)(043.2)

Лукавий І.А., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: **Макеєва О.М.**, к.ю.н., доцент

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ КОСМІЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Космічна галузь посідає важливе місце у сучасному світі, пропонуючи необмежені можливості для наукових досліджень, комунікації та економічного розвитку. Після проголошення незалежності, Україна, як космічна держава, почала розвиток своєї космічної сфери. В умовах недостатності фінансування та повномасштабної війни немає можливості у достатньому обсязі здійснювати дослідження космічної галузі.

Спираючись на історичний контекст та досягнення України актуальними видаються дослідження теоретико-правових аспектів космічної галузі України.

Інструментами сучасного нормативно-правового механізму регулювання космічної галузі України є положення Конституції, Кримінального та Цивільного кодексів України, Законів, Концепцій, Державних програм тощо. Система космічного права складається з нормативно-правових актів, що визначають загальні правові основи здійснення космічної діяльності в Україні (Закони України «Про